

к.е.н. Лукін Д.А.

*ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку
України», м. Суми*

к.е.н. Мазило Т.В.

*ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку
України», м. Суми*

ГАРМОНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОЛІТИК УКРАЇНИ І ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Одним з найпривабливіших аспектів євроінтеграції для України є потенційна можливість досягнення високих соціальних стандартів європейських країн: високого рівня заробітної плати, пенсій, фінансових заощаджень, безпечних умов праці, мобільності, відсутності дискримінації і т.п.

Соціальним питанням приділялася першочергова увага на усіх етапах історичного розвитку Європейського Союзу, починаючи з Римському договору (1957), в який було впроваджено окремий розділ "Соціальна політика". В наші дні соціальна політика є невід'ємною частиною Європейських цінностей (European Values), визначених Комісією ЄС у 2005 р. До її основних напрямків сьогодні можливо віднести наступні:

- Політика зайнятості та охорони праці (захист здоров'я та безпека на робочому місці, охорона праці; забезпечення повної продуктивної зайнятості населення, запобігання безробіттю; соціальне партнерство)
- Політика в сфері доходів населення (встановлення соціальних стандартів життя, параметрів життєвого рівня, забезпечення зростання заробітної плати).
- Соціальний захист (універсальному доступ до освіти та охорони здоров'я; гендерна рівність; визначення та встановлення параметрів пенсійного забезпечення; соціального страхування, соціальної допомоги, соціального обслуговування, а також соціальних пільг і гарантій; захист дітей та підлітків;)
- Демографічна політика (стимулювання репродуктивного зростання населення, державна допомога сім'ям з дітьми).

- *Міграційна політика* (свобода переїзду з однієї держави-члена до іншої з метою пошуку роботи; забезпечення рівності зайнятості та оплати працівників - мігрантів і резидентів)

Основну мету європейської соціальної політики можливо визначити як сприяння досягненню гідної якості та високих стандартів життя для всіх членів суспільства. В стратегії «Європа 2020» (2010 р.) Європейської Комісією в переліку основних напрямлений діяльності в соціальної сфері визначене зайнятість і боротьба с бідністю. При цьому, необхідно підкреслити, що ЄС встановлює тільки мінімум стандартів. Держави-члени ЄС можуть встановлювати і додержуватися більш високих соціальних стандартів.

Для прискорення процесу євроінтеграції сьогодні стає завдання гармонізації соціальних політик ЄС і України. Ми вже маємо розвинуте соціальне законодавство: Конституція України, Кодекс Законів про працю (КЗпП), Закони України «Про зайнятість населення», «Про оплату праці», «Про відпустки», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», «Про пенсійне забезпечення», «Про засади запобігання та протидії дискримінації», «Про страхування», «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про охорону праці», «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» та інші. Особливо розвинуте українське трудове законодавство, стандарти якого в більшості навіть вище, ніж в країнах ЄС. Однак, також потрібно вирішити низку проблем ще в декілька напрямках. Наведемо декілька з них.

- Збільшення заходів безпеки в певних галузях українського виробництва (наприклад, на бурових підприємствах, шахтах; на рибальських суднах; під час використання обладнання; під час роботи з небезпечними речовинами, а також в умовах вібрації, шуму, електромагнітного поля, штучного оптичного випромінення). На приведення цих норм у відповідність з європейськими стандартами дається 7-10 років (згідно Угоди про Асоціацію).

• Забезпечення гендерної рівності в Україні на ринку праці. Парадокс полягає в тому, що українське законодавство дуже сильно захищає вагітних жінок і жінок, що мають малолітню дитину (ст. 184 КЗпП). В Україні один із найдовших в Європі періодів оплачуваної відпустки для народження дитини - 70 днів до запланованого часу пологів і 56 днів після народження дитини, на лікарняний у зв'язку з народженням дитини має право лише жінка (Закон України «Про відпустки» (ст. 17). Внаслідок цього, роботодавці віддають перевагу чоловікам при прийомі на роботу і проблема жіночого безробіття є гострою. Крім того, важливе забезпечити гендерну рівність у сфері оплати праці і у представництві в органах влади та на вищих щаблях виконавчої влади.

• Крім того, існує значна різниця в рівні оплати труда і рівні пенсій в Україні і країнах ЄС (приблизно в 9 рази); Реформування пенсійного законодавство поки ще закінчено реформування. Досить остається дискусійним питання щодо пенсійного віку у жінок і чоловіків.

• Значною проблемою остається високий рівень безробіття в Україні; бідність і слабкий соціальний захист малозабезпечених шарів населення, до яких зараз приєдналися нові групи – біженці і переселенці з Донбасу і Криму, а також учасники бойових дій в зоні АТО та члени їхніх сімей;

Все це дуже складні питання, які потребують ще багато роботи і часу. Але Україна (згідно Ст.1 Конституції) проголошена демократичною, правовою і соціальною державою. Тому без вироблення шляхів досягнення ефективної соціальної політики, яка відповідала б європейським стандартам, неможливо розбудувати дійсну, а не декларативну соціальну державність в Україні.

Список літератури

1. Кодекс законів про працю України [Електроний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
2. Муравйов В., Мушак Н. Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС // Віче, №8, 2013. [Електроний ресурс] - Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/3616/>
3. Чекан І. А. Соціальна політика Європейського Союзу: перспективи та шляхи запровадження в Україні. [Електроний ресурс] - Режим доступу: <http://mev.lac.lviv.ua/downloads/vyklad/chekan/5.pdf>

Лукін, Д.А. Гармонізація соціальних політик України і Європейського Союзу у контексті процесу євроінтеграції / Д.А. Лукін, Т.В. Мазило // Стратегії економічного розвитку країн в умовах глобалізації : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (26-27 березня 2015 р.).- Дніпропетровськ: ТОВ "ДГТ", 2009.- Т. 1.- С. 161-163.